

Orientering fra kommunedirektøren om kommunens arbeid for å motvirke skolevegring

---

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Skaun kommune

Møtedato

15.06.2022

Saknr

14/22

Saksbehandler Torbjørn Brandt**Arkivkode** FE - 033**Arkivsaknr** 20/210 - 34**Forslag til vedtak**

Kontrollutvalget tar kommunedirektørens redegjørelse om kommunes innsats for å motvirke skolevegring til orientering.

Saksopplysninger

Kontrollutvalget ba kommunedirektøren om å orientere kontrollutvalget om det arbeidet som gjøres for å motvirke såkalt skolevegring i grunnskoletrinnet og ungdomsskoletrinnet i Skaun kommune.

Generelt om skolevegring med henvisninger til litteratur og forskning på området.

Skoler og PPT rapporterer om økt skolefravær. I tillegg er frafallsraten i videregående skole stabilt høy. Elever som er borte fra skolen eller faller ut av skolen, er en heterogen gruppe. Grunnene til fravær er ofte komplekse. Når problemer varer over tid, øker kompleksiteten, og et stort antall fagpersoner blir til slutt involvert.

I skolen deles fravær gjerne inn i to hovedtyper: Dokumentert og ikke-dokumentert fravær. Dokumentert fravær er fravær med gyldig grunn som sykdom eller godkjent permisjon. Udokumentert fravær er ugyldig fravær som igjen kan deles inn i to hovedkategorier: Fravær motivert av eleven og fravær motivert av foreldrene. Det kan være fravær knyttet til (ferie)reiser som ikke det er gitt permisjon til, som foreldre legger til skoletiden av økonomiske eller andre årsaker (se f.eks. Havik 2018).

Fravær motivert av barnet/eleven selv deler Havik (2018) i tre: Skolevegring, skulk og separasjonsangst. Havik (2018) bruker King & Bernsteins definisjon (King & Bernstein, 2001 i Havik, 2018) av skolevegring som definerer skolevegring som «vansker med å møte på skolen som følge av et emosjonelt ubehag». Elever som sliter med skolevegring kjennetegnes gjerne av at de ønsker å være på skolen, men at de ikke orker å komme seg dit og/eller være der. Ifølge denne inndelingen er skulk også fravær motivert av eleven, men elever som skulker har ikke nødvendigvis noe ønske om å være på skolen.

Det er viktig å være oppmerksom på at noen forskere legger mer i skolevegring enn den beskrivelsen man opererer med her, og inkluderer andre årsaker til fravær enn frykt for et emosjonelt ubehag. Andre forskere igjen skiller ikke mellom skulk og skolevegring da forskning indikerer at skulk og skolevegring kan overlappe med 5 til 17 prosent.

Separasjonsangst er en naturlig del av et barns oppvekst særlig i tidlige år. Det er når angsten vedvarer og blir et problem, at man snakker om separasjonsangstlidelse, separation anxiety disorder - SAD. Dette er vanligere på barnetrinnet enn i ungdomsskolen og kan ha ulike årsaker.

I tillegg opererer Havik (2018 s. 25) med en tredje type fravær: «Grunner relatert til diffuse plager» som ofte oppgis som gyldig fravær under kategorien sykdom, men som gjerne har mer komplekse årsaker enn for eksempel et virus. I en undersøkelse Havik gjennomførte oppga elevene selv «diffuse grunner» som den vanligste grunnen til fravær, og derfor har hun valgt å trekke det frem. I noen familier dokumenterer de slikt fravær som sykdom, mens hos andre stiller de krav om at barnet går til skolen med slike diffuse plager.

I forskningen baserer man seg gjerne på Kearneys (2008b) definisjon av «bekymringsfullt fravær»: 1) har mer enn 25 prosent fravær i løpet av to uker, 2) har store problemer med å delta i timene i minst to uker og det gir betydelige problemer for ungdommens eller familiens daglige rutiner eller 3) har minst ti fraværsdager i løpet av 15 uker av et skoleår. Dette er en utbredt brukt grense for når man bør sette inn tiltak. Men det er i forskning ingen «magiske tall» for når man bør sette inn tiltak, og slike beslutninger må være basert på tilgjengelige ressurser og prioriteringer.

En type fravær som har vært mer omtalt den siste tiden, er skolemotivert fravær. Dette er fravær som kan komme av beslutninger gjort av skolen/kommunen/skolemyndighetene. Eksempler på dette er bruk av upassende disiplinære tiltak som ligger utenfor skolens retningslinjer og regelverk, manglende tildeling av ressurser eller tilrettelegging for elever med særskilte behov, eller et behov for å tilfredsstille skolebaserte resultater for eksempel slik at skolen ikke kommer dårlig ut på tester (Heyne et al., 2019).

En kartleggingsmetode som er mye brukt internasjonalt, og nasjonalt av PPT, heter SRAS-R, School Refusal Assessment Scale-Revised. Denne har en elev- og en foreldreversjon og ser på hvilken funksjon fraværet har.

Skolevegring – noen risikofaktorer:

- Risikofaktorer i familien - Forskingen nevner en rekke risikofaktorer knyttet til familien, som for eksempel fattigdom og foreldre med psykiske lidelser.
- Innvandrerbakgrunn - Det er lite forskning på fravær hos elever med innvandrerbakgrunn. Samtidig er denne gruppen overrepresentert med andre risikofaktorer som forskningen peker på, blant annet fattigdom, lav sosioøkonomisk status og foreldre med lite utdanning. Dette gjør bildet for denne gruppen elever komplekst da mange faktorer som påvirker skolefravær spiller sammen og kan forsterke hverandre. Dette gjør at bildet for denne gruppen elever komplekst da mange faktorer som påvirker skolefravær spiller sammen og kan forsterke hverandre.
- Fravær og prestasjoner - Forsking viser også at stort press på å prestere og en utpreget konkurransekultur, kan bidra til fravær (Gutierrez-Maldonado mfl., 2009 i Havik, 2018).
- Skolemiljø - Det har lenge vært pekt på at skolens rolle er sentral når det gjelder skolevegring. Samtidig har skolens rolle ikke vært prioritert i forskning knyttet til fravær, og da spesielt skolevegring (Havik, 2018). Mobbing og krenkelsler kan være et uttrykk for et dårlig skolemiljø, og forskning viser at mobbing og også dårlig forhold mellom lærer og elev kan føre til alle typer fravær.
- Spesialpedagogikk - Havik mfl. (2015) viste at elever med spesialpedagogiske behov var overrepresentert blant elever som skulker. Internasjonal forskning viser også tendenser i en slik retning, men det er forsket relativt lite på sammenhengen mellom skolefravær og lærevansker.
- Psykiske utfordringer - Rundt 15-20 prosent av barn og unge har psykiske problemer, og da er det gjerne angst, atferdsproblemer, hyperaktivitet og depresjon det dreier seg om. Disse elevene har ofte høyt fravær, og de krever egne typer tiltak for å klare å delta i skolehverdagen.

Sentrale dokumenter som legger føringer for kommunenes arbeid, er blant annet:

- St.meld.nr.16 (2006-2007) ...og ingen sto igjen. Tidlig innsats for livslang læring.
- St.meld. 31 (2007 - 2008) Kvalitet i skolen.
- NOU 2009:18 Rett til læring.
- Meld. st. 18 (2010 - 2011) Læring og fellesskap.
- Meld. st. 22 (2010 - 2011) Motivasjon – Mestring – muligheter.
- Meld. st. 20 (2012 - 2013).

Vurdering og konklusjon

Kontrollutvalget kan ta kommunedirektørens redegjørelse om kommunens innsats for å motvirke skolevegring til orientering med mindre det kommer frem nye opplysninger som nødvendiggjør ytterligere oppfølging fra kontrollutvalgets side.